

Г. В. Нямышук, к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту та туризму,
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,
e-mail: ya_ritka@mail.ru

ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ ЯК ДЖЕРЕЛО КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Нямышук Анна
Высшие учебные заведения
как источник конкурентных
преимуществ бизнес-структур

Nyameshchuk Anna
Universities as a source
of competitive advantages
businesses

За результатами наукових досліджень [1], представники бізнесу, асоціацій, державних органів до основних джерел конкурентних переваг організацій відносять кваліфіковану робочу силу і нові технології. А отже актуальним є питання ефективності наукової та освітньої діяльності вітчизняних вищих навчальних закладів.

Наукові праці вітчизняних учених зазначають надзвичайно важливу роль ВНЗ у національній інноваційній системі як генераторів нового знання і технологій [2; 3]. Але як джерело інновацій представники бізнес-середовища розглядають перш за все власні розробки (41,9 % відповідей) й розробки закордонних наукових установ (32,3 %), і лише потім — розробки вітчизняних науково-дослідних установ (25,8 %) [1, с. 87—88].

Результати опитування виявили, що як джерело висококваліфікованих кадрів за всіма професійними напрямками у вітчизняній системі вищої освіти потенційні роботодавці розглядають ВНЗ регіонів з високим ступенем концентрації науково-освітнього потенціалу (зокрема м. Києва) та іноді університети регіонів із розвинутою переробною промисловістю (зокрема Донецька, Харкова, Львова, Одеси і Дніпропетровська) [4].

Спостерігається позитивна тенденція до збільшення кількісних показників науково-дослідної роботи вітчизняних ВНЗ, але відсоток впровадження їх науково-технічної продукції у виробничий процес складає не більше 70 % (для нових технологій ще менше).

Ефективність науково-дослідної діяльності вищого навчального закладу значною мірою визначається його галузевою спрямованістю. Роботи в галузі технічних наук характеризуються більшим ступенем прикладних досліджень, цікавих для представників бізнесу. Звуження спеціалізації ВНЗ підвищує ринковий попит на результати його науково-дослідної діяльності. Максимальні значення за показником співвідношення обсягу надходжень до спеціального фонду до загального фонду у 2012 р. зафіксовані у групах транспортних

(43,6) і будівельно-художніх (15,6) ВНЗ, найменші — по групі науково-дослідних інститутів (0,1). Дуже гострою залишається проблема отримання охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності ВНЗ і продажу ліцензій.

В системі вищої освіти України відбувається переорієнтація на реальний сектор економіки і максимізація ефективності наукових досліджень ВНЗ. На думку автора, як один з практичних кроків до розв'язання виявлених проблем слід розглядати:

— надання вищим навчальним закладам статусу самоврядного (автономного) дослідницького національного університету [7];

— започаткування вищими навчальними закладами та науковими установами комплексних міжвузівських проектів із залученням на взаємовигідних умовах представників бізнес-середовища;

— посилення репрезентативної функції ВНЗ і наукових установ. Як практичні заходи такого напрямку можна розглядати проведення науково-практичних форумів, конференцій, круглих столів, виставок, павільйонів тощо. Ці заходи дозволять ВНЗ демонструвати власні розробки, консультувати представників бізнесу щодо можливих шляхів їх впровадження і використання, укладати договори про співробітництво.

Література

1. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів 2013 рік [Текст]. — К., 2013. — 356 с.

2. Андросова О. Ф. Трансфер технологій як інструмент реалізації інноваційної діяльності: Монографія / О. Ф. Андросова, А. В. Череп. — К.: Кондор, 2007. — 356 с.

3. Мешко Н. П. Університет у національній інноваційній системі / Н. П. Мешко, М. В. Поляков, Є. М. Суліма. — Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2012. — 436 с.

4. Освіта.ua / Рейтинг українських ВНЗ за професійними напрямками / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/rating/7606/> (дата роботи з матеріалом 11.11.2012).

5. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про підсумки звітної кампанії щодо наукової та науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів та наукових установ за 2012 рік» № 438 від 15.04.2013 р.

6. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про підсумки звітної кампанії щодо наукової та науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів та наукових установ за 2011 рік» № 293 від 16.03.2012 р.

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання вищим навчальним закладам статусу самоврядного (автономного) дослідницького національного університету» № 76 від 03.02.2010 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/76-2010-%D0%BF>, (дата роботи з матеріалом 10.11.2012).